

Våldets olika uttryck och mekanismer

Faktablad

”Våld i nära relationer är mer än bara fysiskt våld, mer än att någon hindrar dig från att träffa dina vänner; inte låter dig styra över dina pengar, det handlar om kontroll av ditt liv på alla möjliga sätt, dolt för alla andra.”

Defintion av våld i nära relationer

Våld i nära relationer, (domestic violence/abuse på engelska), definieras av FN som ett mönster i en relation där våld används för att få eller behålla makt och utöva kontroll av en närstående.

Våld i nära relationer kan ske i heterosexuellas nära relationer, hbtqi+ - personers nära relationer, mellan föräldrar och barn, syskon, far-/morbröder, fastrar/mostrar, kusiner, mor- och farföräldrar, och till och med rumskamrater. Våld kan omfatta fysiska, sexuella, känslomässiga, ekonomiska eller psykologiska handlingar eller hot om sådana handlingar som påverkar en annan person negativt.

Defintion av partnervåld

Med partnervåld (Intimate partner violence, IPV) avses beteenden i en nära relation som orsakar fysisk, sexuell, ekonomisk, social eller psykisk skada, inklusive fysisk aggression, sexuellt tvång, psykisk misshandel och kontrollerande beteenden.

Med en partnerrelation menas en intim relation med offrets nuvarande eller tidigare partner, make/maka, sambo, livskamrat eller någon som hen dejtar, oavsett om de delar hushåll eller inte. Partnervåld är en av de vanligaste formerna av våld mot kvinnor och förekommer i alla miljöer och oberoende av socioekonomisk bakgrund, religion eller kultur. Partnervåld mot män kan också förekomma och är kraftigt underrapporterat.

Offer för våld i nära relation

Offer för våld i nära relation kommer från alla sociala klasser med olika kulturella, ekonomiska, och religiösa bakgrunder, är i olika åldrar, med olika genus/kön och olika sexuell orientering, och inbegriper personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att förstå att det inte finns ETT typiskt våldsoffer.

Mer information om brottsoffer finns [här](#).

Vanligast förekommande former av våld i nära relationer

Klicka på [länken](#) för en förklarande video om **gaslighting**

Klicka på [länken](#) för en förklarande video om **tvingande kontroll**

Mer information i [Modul 1](#)

Fysiskt våld
Hot och/eller fysiskt våld som orsakar kroppsskada, skada eller smärta hos en individ.

Förövare: en individ eller en grupp

Några exempel: Att slå, bränna, bita, använda vapen, låsa in offret eller att ignorera eller försumma personens behov.

Sexuellt våld
Varje form av sexuell aktivitet eller handling som äger rum utan samtycke, till exempel genom tvång via hot och våld. Det kan också vara fråga om sexuellt våld när sådan handling sker mot en person som inte förstår på grund av utvecklingsstadium/mentalt tillstånd. Förövare: oavsett relation till offret, i vilken konstellation som helst.

Några exempel: Pressa, lura eller tvinga offren att ha sex, sexuella trakasserier, våldtäkt med penetration.

Psykiskt våld
Avsiktlig användning av psykologiska taktiker för att utöva kontroll, manipulera, skrämja eller orsaka känslomässig skada på partnern. (vanligaste formerna: stalkning och tvingande kontroll)

Några exempel: Skrämsel, hot, isolering eller att man blir inlåst, hot om att skada sig själv, extrem svartsjuka, kontrollerande beteenden.

Tvingande kontroll
(en del av det psykiska våldet)

Tvingande kontroll avser ett mönster av kontrollerande och manipulativa beteenden som skrämmer, förödmjukar eller inger rädsla hos den utsatta individen.

Några exempel: Gaslighting, användande av barnen som medel för manipulation, och kontroll av den utsattas telefonsamtal, meddelande och online-aktiviteter.

Reproduktiv tvång begränsar en kvinnas autonomi i reproduktiva beslut, inklusive sabotage förhindrande av preventivmedel, tvång till graviditet eller kontroll av graviditetsutfall.

Ekonomiskt våld
Handlingar eller beteenden som orsakar en person ekonomisk skada.

Några exempel: Begränsad tillgång till ekonomiska resurser, utbildning eller arbetsmarknad, manipulation av offer att underteckna finansiella kontrakt.

Stalking
Är en avsiktlig upprepad oönskad kontakt, förföljelse, fysiskt intrång, iakttagande, befinner sig på platser där den utsatta rör sig, eller annan form av oönskat intrång i den utsattas liv.

Några exempel: Förföljelse eller oönskad bevakning av den utsattas arbete eller hem. Olämpliga

närmanden och konfrontationer,
Övervakning och trakasserier online

Försummelse

När förövare underlåter den omsorg som den utsatta behöver på grund av sjukdom, funktionshinder, ålder, utveckling eller andra personliga omständigheter.

Några exempel: Underlåtenhet att tillhandahålla lämplig mat, kläder, skydd eller medicinsk vård för offret eller deras barn.

Digitalt våld

(=cybervåld) Användning av internet för att skada, trakassera eller förödmjuka offret på sociala medier, e-post, onlineforum, bloggar eller andra interaktiva webbplatser eller appar.

Några exempel: Cyberstalking, publicering av innehåll utan samtycke, sextortion, pornografi utan samtycke (= hämndporr).

Mer information om **femicid** finns i [UODC rapport](#).

Särskilda former av våld i nära relationer

Barnäktenskap och tvångsäktenskap

Barnäktenskap är när minst en av parterna är ett barn (yngre än 18 år).

Tvångsäktenskap är alla äktenskap som ingås utan fullständigt och fritt samtycke från en eller båda parter. Det kan också handla om tvångsäktenskap när en eller båda parterna är oförmögna att avsluta eller lämna äktenskapet, eller som ett resultat av tvång eller intensiv social press från samhället eller familjen.

Könsstympning/omskärelse (FGM/C)

Könsstympning (=omskärelse av kvinnor) är ett allvarligt brott mot de mänskliga rättigheterna och kränker rätten till fysisk och psykisk integritet. Könsstympning innebär att kvinnans yttre könsorgan avsiktligt förändras eller skadas av icke-medicinska skäl och utförs oftast mot kvinnans eller flickans vilja. Könsstympning är en världsomfattande fråga som även förekommer i Europa. Det uppskattas att 190 000 flickor och kvinnor i 17 europeiska länder riskerar att bli könsstympade och att över 600 000 kvinnor i Europa lever med konsekvenserna av könsstympning.

Sexuell exploatering/Prostitution

Med sexuellt utnyttjande/ exploatering avses varje faktiskt eller försök till utnyttjande av en sårbar position, p g a maktasymmetri eller missbruk av förtroende gällande sexuella syften, inklusive men inte begränsat till ekonomisk vinst, social eller politisk vinning av sexuellt utnyttjande av en annan person.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck omfattar alla former av fysiskt och psykiskt våld som utövas inom familjen eller samhället i familjehederns namn.

Klicka på [länken](#)
för en förklarande
video om FGM/C

Det är viktigt att notera att även män, pojkar och personer som identifierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner kan vara utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

HRV definieras som ett kollektivt sanktionerat våld. Även om den enskilda inte skulle acceptera sin familjs normer kan det vara extremt svårt för individen att själv utmana dem.

Genusbaserat/könsrelaterade mord av kvinnor och flickor

Femicid (=feminicid) definieras som dödligt våld mot kvinnor och flickor på grund av deras kön. 56% av offren dödas av sina nuvarande och tidigare partners, eller familjemedlemmar som fäder, bröder, mödrar, systrar på grund av deras roll och status som kvinna/flicka.

Barns och tonåringars våld och övergrepp på sina föräldrar

Våld och övergrepp från barn och ungdomar mot föräldrar innebär en dynamik där en ung person (8-18 år) utövar våld mot en förälder eller vuxen vårdgivare och där det våldsamma beteendet är skadligt och upprepat. Misshandeln kan vara fysisk, verbal, ekonomisk, tvingande eller känslomässig och kan omfatta beteenden som att slå, hota, skrämma dem till att göra eller inte göra saker, eller orsaka skador i hemmet.

De flesta kända fall involverar äldre tonårspojkar som utövar våld mot sina mödrar.

Användbara källor

Finns [här](#)

1. Image by [Luisella Planeta](#) on [Pixabay](#)
3. Image by [Gerd Altmann](#) on [Pixabay](#)
4. Image by [Freepik](#)